

Vlaams
Parlement

stuk **133** (2014-2015) – Nr. 2
ingediend op 17 december 2014 (2014-2015)

Beleidsnota

Onderwijs 2014-2019

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door de dames Vera Celis en Caroline Gennez

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen.

Vaste leden:

mevrouw Vera Celis, de heer Koen Daniëls, de dames Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, de heer Kris Van Dijck, mevrouw Miranda Van Eetvelde;
de heren Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, mevrouw Kathleen Helsen;
mevrouw Ann Brusseel, de heer Jo De Ro;
de dames Caroline Genez, Tine Soens;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Peter Persyn, mevrouw Grete Remen, de heren Axel Ronse, Willy Segers, de dames Ann Soete, Manuela Van Werde;
de dames Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
de dames Ingrid Lieten, Katia Segers;
mevrouw Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

Stukken in het dossier:

133 (2014-2015) – Nr. 1: Beleidsnota

INHOUD

1. Toelichting door mevrouw Mia Douterlungne	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Versterking van inhoudelijke klemtonen	4
1.3. Te versterken elementen in de beleidssturing	7
1.4. Verdere uitwerking van strategische en operationele doelen	8
2. Bespreking	12
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	12
2.2. Antwoorden van de Vlor en replieken	155
Gebruikte afkortingen	20

Bijlage:

Advies van de Vlaamse Onderwijsraad: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Onderwijs hield op 4 december 2014 een hoorzitting met de Vlor over zijn advies over de beleidsnota (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 133/1). Het advies is te vinden op de [dossierpagina](#) van het stuk op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door mevrouw Mia Douterlungne

1.1. Inleiding

Mevrouw *Mia Douterlungne*, administrateur-generaal van de Vlor, is blij dat ze de kans krijgt om het Vlor-advies toe te lichten. Mevrouw Roos Herpelinck, dossierbeheerder van het advies, staat haar bij en de heer Harry Martens, algemeen voorzitter, wordt verontschuldigd.

Het advies van de Vlor, als strategische adviesraad, is toegespitst op hoofdlijnen, om van bij het begin van de legislatuur fundamentele opmerkingen mee te geven. Ze worden onderverdeeld in twee delen. In een eerste deel staan de inhoudelijke klemtonen en elementen in de beleidssturing die de Vlor versterkt wil zien. In een tweede deel komen voorstellen tot verdere uitwerking van de strategische en operationele doelen aan bod. Het omvat meer details. Een beleidsnota is nog wat vaag en er rezen veel vragen om verduidelijking. Die zijn niet in het advies verwerkt, maar worden opgenomen in latere fases van het beleidsproces. Het tweede deel omvat wel vragen naar interne coherentie, vragen en suggesties die de Vlor graag wilde meegenomen zien bij het uitwerken van concrete beleidsprojecten. De Vlor reikt hier en daar ook de mogelijkheden aan om dat in co-creatie te doen.

De Vlor spreekt zijn waardering uit voor de verschillende uitgangspunten van de beleidsnota: het beste uit leerlingen halen, de uitbouw van een uitdagende leeromgeving, het bouwen op de professionaliteit van de onderwijspartners, het respecteren van autonomie, de planlast aanpakken, samen beleid maken en vormgeven in vertrouwen.

1.2. Versterking van inhoudelijke klemtonen

Tegelijk ziet de Vlor ruimte voor versterking van de beleidsnota en wel op vijf grote inhoudspunten. Ten eerste is een sterke klemtoon nodig op de ontwikkeling van lerenden met aandacht voor brede vorming en welbevinden. Ten tweede vindt de Vlor dat er een sterkere visieontwikkeling nodig is wat betreft diversiteit en gelijke kansen in het onderwijs. Ten derde ziet de Vlor wel een fikse klemtoon op participatief beleid, maar dat moet met alle onderwijspartners zo zijn. Ten vierde is de waardering voor de leerkracht positief, maar dat moet in een concreet beleidsproject omgezet worden, stelt de spreekster. Ten vijfde komt het levenslang en levensbreed leren wel aan bod, maar het zou versterkt moeten worden in diverse onderwijsniveaus, meent de Vlor. De beleidsnota is ter zake te weinig ambitieus.

1.2.1. Sterkere klemtoon op ontwikkeling van lerenden met aandacht voor brede vorming en welbevinden

De missie die vervat zit in het eerste punt, de sterke klemtoon op ontwikkeling van lerenden met aandacht voor brede vorming en welbevinden, wordt volgens de Vlor niet consequent vertaald in alle beleidsdoelen, al staat het ontwikkelen van sterke persoonlijkheden en het welbevinden wel centraal. De Vlor is echter van mening dat de lerende zowel als de leerinhouden veeleer utilitair worden benaderd.

Zo worden bijvoorbeeld de diverse onderwijsniveaus consecutief opgebouwd en niet ontwikkelingsgericht. De onderwijsinhouden richten zich op aansluiting en overgang naar het volgende niveau – basisonderwijs naar secundair onderwijs en secundair bereidt voor op hoger onderwijs – terwijl ze de volledige ontwikkeling van het kind of de jongere zouden moeten integreren. Louter doorstromen en competenties verwerven volstaat niet. Een ander voorbeeld hiervan is het beleid rond NT2 dat wordt ingekanteld en aangestuurd vanuit Inburgering. Dat vindt de Vlor een verarming van het inhoudelijke vormingsproject. Het concept staat immers ook voor een brede maatschappelijke oriëntatie van wie NT2 volgt en niet alleen voor inburgering. Het utilitair karakter van de onderwijsinhouden blijkt ook uit de Vlaamse kwalificatiestructuur, die vooral focust op inzetbaarheid voor de arbeidsmarkt. De Vlor heeft enige bedenkingen bij de manier waarop de kwalificatiestructuur in het beleid uitgetekend wordt en wil graag een fundamenteel debat over de meerwaarde ervan voor het uittekenen van onderwijskwalificaties. Onderwijskwalificaties moeten veel breder gaan dan beroepskwalificaties. Ook het levenslang en levensbreed leren is utilitair ingevuld, meent de Vlor, en gericht op doorstroming naar de arbeidsmarkt, net zoals de hervorming leren/werken zich vooral daarop toespitst. Bij een nieuw systeem van kwaliteitsbewaking voor het beroepsgericht onderwijs rees de vraag waarom daarvoor een apart systeem nodig zou zijn. Wat met de integratie algemene vorming en beroepsvorming?

De Vlor vindt dat alles niet stroken met de idee van een brede ontwikkeling, maar vooral geformuleerd vanuit een economisch of arbeidsmarktgericht perspectief. Daar is op zichzelf geen bezwaar tegen, maar het is overbektomd. De andere opdracht van onderwijs, het opvoeden tot een maatschappelijk gericht individu, tot participatie en sociale cohesie, tot diversiteit en kritisch burgerschap wordt onvoldoende belicht. De Vlor raadt aan om de vormende en ontwikkelingsgerichte waarden meer in de verf te zetten en te komen tot een brede vorming die leidt tot duurzame maatschappelijke integratie. Men moet kijken naar het kind en de jongere vanuit hun beleving en perspectief. Ze hebben een eigen ontwikkelingsritme en zoeken naar een identiteit. Het welbevinden moet sterk bewaakt worden.

De bekommernis van de Vlor ter zake is dermate groot dat men voorstelt om een bijkomend strategisch doel op te nemen voor die elementen, waarbij de onderwijsdoelen van de diverse niveaus sterker afgestemd worden op kenmerken van de lerende en excellentie niet eenzijdig gekoppeld wordt aan het presteren. Uitgangspunt mag niet de vergelijking zwak/sterk-presteren zijn, maar wel het feit dat elk kind zijn eigen ontwikkelingsmogelijkheden moet vinden in het onderwijs. Leerlingbegeleiding mag niet verengd worden tot studiekeuzebegeleiding of keuze van arbeidsmarkt.

1.2.2. Sterkere visieontwikkeling diversiteit en gelijke kansen in onderwijs

In het kader van de tweede inhoud, die de Vlor graag mee opgenomen ziet in de voorgestelde extra strategische doelstelling, verwacht de Vlor een sterkere visieontwikkeling inzake diversiteit en gelijke kansen in onderwijs. Ze mist een positieve visie op onderwijs in een samenleving met diversiteit. De diversiteitsgedachte wordt vrij eenzijdig ingevuld in de beleidsnota. De nog sterkere focus op talenbeleid is van belang, maar volstaat niet. In het kader van het talenbeleid staat bovendien Nederlands voorop. De Vlor vindt dat de diversiteit scholen ertoe zou moeten aanzetten om het vormingsconcept te verdiepen en te verbreden. Binnen talenbeleid zou er ook aandacht moeten zijn voor de talencompetenties van de kinderen. Die moeten benut worden, stelt de Vlor, zelfs al zijn ze opgebouwd in een andere taal. Het gelijkerekansenbeleid vraagt om een betere vertaling in het beleid. Dat kan bijvoorbeeld door de strijd tegen kinderarmoede

in het basisonderwijs op te voeren, meer aandacht voor de democratisering van levenslang leren, dko, hoger onderwijs.

De doelstelling om financiële drempels voor onderwijs weg te werken maakt deel uit van het gelijkekansenbeleid, maar is veel te weinig ambitieus ingevuld volgens de Vlor. Die verwacht veel meer aandacht voor kwetsbare groepen doorheen de doelstellingen op alle onderwijsniveaus. De minister zegt in haar toelichting voor de Onderwijscommissie dat ze het gelijkekansenbeleid transversaal wil meenemen in alle doelstellingen, en dat verheugt de Vlor wel. De vraag naar een strategische doelstelling is ingegeven door de nood om dat ook zichtbaar te maken.

1.2.3. Sterkere klemtoon op participatief beleid met alle onderwijspartners

De derde inhoudelijke klemtoon gaat om het participatief beleid waarbij de Vlor een sterkere klemtoon wil leggen op dat participatief beleid met alle onderwijspartners. Co-creatie is volgens de beleidsnota wel een kenmerk van het participatief beleid, maar de rol van ouders en leerlingen zelf vindt de Vlor in de beleidsnota onderbelicht. Hun participatie wordt te veel beschouwd als een oplossing voor ongewenste fenomenen. Ze komen in beeld als het gaat over juridisering, vermindering van planlast en doorschuiven van pedagogische opdrachten naar scholen. De Vlor stelt voor partnerschappen in het beleid uit te bouwen met ouders en leerlingen, lokaal zowel als centraal. Hun rol versterken kan het school- en leerklimaat positief beïnvloeden, stelt de Vlor. De beleidsnota geeft veel vertrouwen aan leerkrachten en de Vlor meent dat dat vertrouwen ook moet uitstralen naar de ouders en leerlingen.

1.2.4. De waardering voor de leerkracht omzetten in een concreet beleidsproject

Een vierde inhoudelijke klemtoon strekt ertoe de waardering voor leerkrachten om te zetten in een concreet beleidsproject. De minister vindt – net als de Vlor – de aandacht voor de waardering van het onderwijzend personeel een speerpunt. Maar de uitwerking is nog te weinig concreet. De Vlor geeft een aantal principes mee die absoluut meegenomen moeten worden. Het beleidsproject moet in essentie gaan over scholen als professionele werkplekken. Het beleid moet er zijn voor zowel startende als ervaren leerkrachten, wat ook zo is opgenomen, maar daarbij wordt de rest van alle onderwijzend en ondersteunend personeel enigszins in de schaduw gezet. De Vlor veronderstelt dat het wel in die zin bedoeld is, maar vindt dat louter de leerkracht nogal centraal wordt gezet, terwijl het moet gaan over wat de Vlor benoemt als schoolteams. Die omvatten leerkrachten, maar ook directies, zorgcoördinator, ondersteunend personeel enzovoort.

1.2.5. Versterking van levenslang en levensbreed leren in diverse onderwijsniveaus

De laatste grote inhoudslijn is opgezet rond een versterking van levenslang en levensbreed leren in de diverse onderwijsniveaus. De beleidsnota focust ook in dat verband te sterk op de link naar de arbeidsmarkt, oppert mevrouw Douterlungne. Er is een actief stimuleringsbeleid nodig, wat te weinig het geval is. De rol van levenslang leren wordt onder meer buiten beschouwing gelaten bij het remediëren van ongekwalificeerde uitstroom of als alternatieve leerweg. Het concept verdient een meer intensieve uitwerking voor hoger onderwijs, dko en hbo5. Hbo5 staat wel in de beleidsnota, maar het gebrek aan aandacht ervoor verbaasde de Vlor wel, gezien het potentieel van hbo5 inzake doorstroming naar hoger onderwijs of arbeidsmarkt en dus verbetering van kwalificaties.

1.3. Te versterken elementen in de beleidssturing

Vervolgens bekeek de Vlor de te versterken elementen in de beleidssturing. Mevrouw Douterlungne somt ze op: beleidskeuzes consequent doortrekken naar budgettaire kaders, algemene principes omzetten in ambitieuze en transparante beleidsprojecten, een evenwichtige balans tussen sturing en autonomie en het versterken van de overlegmodellen voor transversale werking.

1.3.1. *Beleidskeuzes consequent doortrekken naar budgettaire kaders*

Voor het doortrekken van beleidskeuzes naar budgettaire kaders valt de Vlor deels terug op het advies bij het programmadecreet (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 132/1, p. 193). Daar is sterk gepleit om meer te investeren in onderwijs, om zicht te krijgen op de meerjarenbegroting en de maatschappelijke meerwaarde van onderwijs daarin terug te zien. De Vlor verwacht een krachtiger visieontwikkeling inzake meerwaarde van onderwijs, ook budgettair vertaald. Een goede opleiding heeft een meerwaarde in het kader van welzijn, tewerkstelling, en andere domeinen van de samenleving.

De bestaande financiële problemen wil de Vlor opgelost zien. Tegelijk is er vraag naar een breed debat over de inbreng van meer private middelen, vooral in het licht van de verhoging van inschrijvingsgelden hoger onderwijs, volwassenenonderwijs en dko. Wat is de invloed daarvan op onder meer het gelijkkansenbeleid, op democratisering van het onderwijs? De Vlor vraagt overleg over alternatieven voor de recurrente besparingen op werkingsmiddelen.

1.3.2. *Algemene principes omzetten in ambitieuze en transparante beleidsprojecten*

De algemene principes wil de Vlor omgezet zien in ambitieuze en transparante beleidsprojecten. De Vlor vindt een duidelijke vertaling van de strategische en operationele doelen nodig. Belangrijk daarbij is de bewaking van de interne samenhang, de afstemming en de transparantie. Dat laatste moet, samen met goed overleg, garanderen dat het middenveld de mogelijkheid krijgt om het beleid te evalueren en te adviseren.

De budgettaire fiche vindt de Vlor nodig bij elk beleidsproject. Er moet aandacht zijn voor evaluatierapporten, fasering, aanpak en output. Aan de dialoog met partners moet een beslissingspad verbonden worden. De Vlor is blij dat de minister de dialoog aangaat, zoals ook blijkt uit de titel van de beleidsnota. Er moet volgens de Vlor wel goed over worden nagedacht waar, wanneer en met wie dat gebeurt. De Vlor wil een forum bieden en daarom moet nagegaan worden wanneer de instantie best advies levert. Het behelst een traject van goed beleid, stelt mevrouw Douterlungne.

Belangrijke dossiers voor de Vlor zijn bijvoorbeeld de loopbaan van het onderwijspersoneel, de modernisering van het secundair onderwijs, de evaluatie en bijsturing van leerdoelen, de vraag naar nieuwe decreten Volwassenenonderwijs en dko, het masterplan scholenbouw, de herziening van het inschrijvingsbeleid en de reductie van de planlast. Die voornemens ziet de Vlor graag omgezet in ambitieuze en transparante beleidsprojecten.

1.3.3. *Een evenwichtige balans tussen sturing en autonomie*

Er moet ook een evenwichtige balans zijn tussen sturing en autonomie. De beleidsnota houdt de vrijheid van onderwijs voor als een hoeksteen van het beleid. Het principe ziet men liever nog consequenter doorgetrokken naar uitvoering. De Vlor vraagt om verder overleg ter zake.

Een helder beleidskader en transparante regelgeving voor scholen is van belang, oppert de Vlor. Alleen daarmee kunnen scholen hun verantwoordelijkheden onderkennen en weten ze hoe ze erover verantwoording moeten afleggen.

1.3.4. Overlegmodellen voor transversale samenwerking

De versterking van de overlegmodellen voor transversale werking is een vierde punt. In de beleidsnota vindt men voorstellen in de richting van transversaal beleid, maar de Vlor vindt ze nog te beperkt en te vaag. Daarom lijkt een open debat over de vorm en soort van onderwijs zoals dat in een danig complexe samenleving moet bestaan, noodzakelijk. De school staat niet op zichzelf en onderwijs kan niet alles oplossen. Men verwacht er wel een meer open debat over en wil de wederzijdse dialoog en interactie met het brede maatschappelijke veld – welzijn, armoede, innovatie, cultuur, jeugd enzovoort – versterkt zien. De Vlor meent dat de regelgeving niet louter schoolproof gemaakt moet worden, maar dat meer overleg met andere beleidsdomeinen en onderwijspartners nodig is rond transversaal beleid. Het Vlor-secretariaat heeft andere beleidsnota's gescreend en vond onderwijs als element in heel veel ervan terug. Dat lijkt positief. Het onderwijsveld verwacht ook dat het gehoord wordt bij verdere ontwikkeling van beleid waarin onderwijs betrokken is.

1.4. Verdere uitwerking van strategische en operationele doelen

Mevrouw Douterlungne gaat in op voorstellen voor verdere uitwerking van strategische en operationele doelen. Het is de bedoeling dat nog een en ander kan worden meegenomen bij de uittekening van de beleidsprojecten. Voor een meer uitgebreide versie verwijst mevrouw Douterlungne naar het advies. Voor de fundamentele bespreking van de onderwijsdoelen wil de Vlor in het verdere beleidstraject geregeld vragen stellen en advies verstrekken.

1.4.1. Strategische doel 1: talenten van lerenden ten volle ontwikkelen

Bij het eerste strategische doel is de geïntegreerde aanpak van het basisonderwijs van belang. De Vlor werkt aan een strategische verkenning over de eigenheid van het basisonderwijs. De resultaten worden eind dit schooljaar bekendgemaakt.

Wat betreft de versterking van de kleuterparticipatie was gevraagd om de middelen vanuit Welzijn te evalueren. In het kader van de kleuterparticipatie drukt de Vlor de minister op het hart de kleuters met een beperking niet te vergeten.

Voor de modernisering van het secundair onderwijs heeft de Vlor al een advies uitgebracht over de uitrol van het masterplan. Nu is het zaak van een samenhangend en realistisch beleidsproject op te zetten. De Vlor stipt aan dat wat in het regeerakkoord en de beleidsnota staat, geconcretiseerd moet worden, en hij raadt aan ook de besprekingen van de vorige legislaturen te consolideren. Bij screening en hervorming mag ook niet alleen op beroepsgerichtheid geoordeeld worden, maar moeten bredere finaliteiten meespelen. Een vernieuwde visie op de eerste graad vindt de Vlor essentieel, net als verder beraad over het vervolg van de opleiding. De afstemming tussen secundair en hoger onderwijs blijft een belangrijk punt. Het secundair onderwijs mag in het debat ter zake niet verdrinken. Afstemming met leren en werken en buso haalt de spreekster ook nog aan als bekommernis. De Vlor hoopt op een goed beleidstraject met oog voor samenwerking met de andere onderwijsniveaus en een transparant beslissingspad, gestoeld op overleg.

Voor het hoger onderwijs refereert de Vlor aan het advies 'Hoger onderwijs in de 21e eeuw', dat een breed en toekomstgericht perspectief bood. Er worden ook adviezen voorbereid in verband met onder meer de flexibilisering van het hoger onderwijs. Op 9 december 2014 brengt de Raad Hoger Onderwijs een advies uit over de aanpassingsvoorstellen ter zake. Dat gaat onder meer over het optimaliseren van de studievoortgang. Een ander advies dat wordt voorbereid handelt over studiegelden, -kosten en -financiering voor hoger onderwijs en er wordt een adviesvraag verwacht over de bijstellingen voor het kwaliteitszorgsysteem. Over de taalregeling hoger onderwijs is er al een advies in de maak.

Het volwassenenonderwijs als partner in levenslang leren, zou ambitieuzer moeten gekaderd worden. De Vlor wil daarover een fundamenteel debat en mikt op een herziening van het decreet. Er is een strategische verkenning gebeurd rond stimuli voor het leren van volwassenen, zij het dat die verder strekte dan alleen volwassenenonderwijs. De Vlor wil in elk geval proactief meewerken om het volwassenenonderwijs toekomstgericht te maken en richt daarvoor een studiedag in op 4 februari 2015. Heel expliciet neemt de Vlor stelling over het feit dat de instantie geen verplichte schaalvergroting wenst tussen basiseducatie en volwassenenonderwijs, maar wel een samenwerking in het kader van de bestuurlijke optimalisatie.

Wat NT2 betreft, vindt men de hervorming te eenzijdig op inburgering gericht. De Vlor vraagt een objectieve analyse van de problemen met NT2 zoals het vooralsnog functioneert. Men wil de hiaten in het aanbod opvangen door het volwassenenonderwijs in te schakelen. De idee dat de hiaten in het aanbod enkel vanuit private aanbieders kunnen worden opgelost stemde niet zo gelukkig. De inkanteling van de middelen voor NT2 impliceert sturing vanuit twee beleidsdomeinen, stelt de spreekster. Dat roept vragen op, vooral ook over de gevolgen voor het personeel van NT2, dat nu onder Onderwijs ressorteert. Er heerste veel ongerustheid bij de commissie basiseducatie en volwassenenonderwijs. De Vlor wil graag ter zake een knelpuntennota opmaken en suggesties doen over de optimalisering van NT2 in het onderwijskader.

Inzake de samenwerking tussen kunstonderwijs en cultuuractoren trekt de Vlor duidelijk de kaart van een versterkte maatschappelijke relevantie van het dko. Dat behelst meer dan een samenwerking zoals vooropgesteld. Er wordt in die zin gevraagd om een nieuw niveaudecreet op te stellen, met medewerking van de Vlor.

Bij het scherpstellen van leerdoelen acht de Vlor de grondige evaluatie van eindtermen een goed plan. Daarbij wordt aangeraden alle onderdelen op te nemen: format, procedures, statuut, haalbaarheid, en ook de kwalificatiestructuur – waarover de Vlor een fundamenteel debat verwacht. De Vlor is niet tegen een debat over de kwalificatiestructuur met de sociale partners en/of de arbeidsmarkt, maar wil geen eenzijdige vertaling van beroepskwalificaties naar onderwijskwalificaties. De discussie mag niet beperkt worden tot een verkorting van de procedures voor de kwalificatiestructuur. Voor de brede leerdoelen vindt de Vlor het raadzaam te wachten op de desbetreffende evaluatie vooraleer men begint met herschrijven. De Vlor wil graag een rol opnemen bij de evaluatie en het formuleren van alternatieven.

Met betrekking tot de verbetering van competenties Nederlands, moderne en vreemde talen is een bredere visie nodig, stelt de spreekster met een verwijzing naar eerdere adviezen ter zake. Er waren ook talennota's van de vorige ministers. De Vlor reikt graag opnieuw een forum aan. Meer waardering voor alle taalcompetenties van alle leerlingen staat centraal. Er is voorts nood aan een talenbeleid voor het beroepsonderwijs, meent de Vlor. Men wil bovendien niet zien dat er al een voorafname gebeurt op de evaluatie van de eindtermen door

nu al een versterking van de eindtermen Talen te vragen. In het aanbod met betrekking tot eindtermen Talen, mag het volwassenenonderwijs niet vergeten worden.

Leren en werken als volwaardig onderwijstraject is al uitvoerig uitgewerkt in de beleidsnota. Het Vlor-advies heeft in dat verband in het advies wel de vele vragen om verduidelijking opgenomen, omdat de beleidsnota al heel concreet was. Er is vraag naar een nieuw decreet ter zake, maar ook duidelijkheid over de overdracht van het industrieel leerlingenzwezen is nodig. Het interministerieel comité vindt de Vlor goed, maar het is voor de raad essentieel dat er meer beleidsdomeinen bij betrokken worden.

Mevrouw Douterlungne overloopt een aantal andere elementen inzake de vlotte doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt. Over de kwalificatiestructuur verwijst ze naar wat ze eerder zei. Moet er een geïntegreerd kwaliteitskader voor de beroepsopleiding zijn: is dat gewenst en efficiënt. Bij werkplekleren: het concept van de stages moet uitgeklaard worden, de haalbaarheid daarvan en de professionalisering van mentoren en begeleiders, en het oplossen van de randvoorwaarden. STEM moet voor de Vlor een deel zijn van de algemene vorming en er is nood aan een stimuleringsbeleid voor STEM-studierichtingen. Ondernemerschap en ondernemingszin kan opgenomen worden in de brede vorming, maar de Vlor verwacht niet dat de overheid leerlijnen uittekent.

Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren moet voor de Vlor uitgaan van een bredere visie. Het moet niet louter gaan om een leerloopbaanbegeleiding maar er moet ook focus zijn op wie en wat de persoon als breed individu wil worden. Er is volgens de Vlor een bredere oriëntatie nodig naar diverse vormen van postsecundair onderwijs. Voorts acht de Vlor het belangrijk om na te denken over de doorstroomgerichte generieke competenties. Het hoger onderwijs en de studiekeuzes in dat verband komen sterk in beeld, met onder meer toelatingsproeven. De Vlor onderstreept in het licht van eerdere adviezen nogmaals dat de doorstroming naar hoger onderwijs een zaak is van secundair én hoger onderwijs. Studiekeuzebegeleiding behelst meer dan het louter invoeren van een toelatingsproef of oriënteringsproef. Binnen de Vlor was rond dat thema al overleg opgestart met mensen van beide onderwijsniveaus. Dat wil men graag voortzetten, zodat de twee werelden elkaar beter leren kennen op het vlak van eindtermen en leerinhouden en om de respectieve begeleiding mee te helpen uitbouwen.

In het kader van het versterken van ondersteuning van lerenden, vindt de Vlor de preventie (van schoolse problemen, leervertraging enzovoort) onderbelicht. De nota bevat geen globale visie op alle werkingsgebieden van het CLB. De rol van het CLB is bij diverse operationele doelen onderbelicht. Het werd zelfs niet vermeld bij operationele doelen. De investeringen en herziening van het financieringssysteem zijn dringende aangelegenheden. De Vlor wil een platform bieden om de toekomstige invulling van leerlingbegeleiding uit te werken.

Bij de uitrol van het M-decreet wijst de Vlor op de urgentie van uitvoeringsbesluiten. De Vlor vraagt tevens om afspraken over de verdere ontwikkeling van dat beleid te honoreren. Hoe zal het beleid trouwens geëvalueerd worden, vraagt de Vlor zich af. Over de toekomst van het buitengewoon onderwijs rijzen heel wat vragen en de Vlor wil vooral dat de onderwijsvorm goed gepositioneerd wordt ten aanzien van andere hervormingen. Bij het beleid moet ook de impact van het leerlingenvervoer ingecalculereerd worden.

Inzake de financiële drempels voor participatie aan onderwijs vindt de Vlor de beleidsnota te weinig ambitieus, herhaalt de spreekster. Juist dat vormt een sleutelement in de bestrijding van armoede. De automatische toekenning van

studiefinanciering is al langer een punt. Wanneer komt die er? Als het gaat over meer privatisering door het verhogen van inschrijvingsgelden, is een debat nodig over de impact op de democratisering van onderwijs. Moet de sociale omkadering van lerenden dan ook niet versterkt worden, vraagt de Vlor zich af.

Voor digitale geletterdheid en mediawijsheid wil de Vlor vertrekken van het breed concept van geletterdheid. Er is een Vlor-advies op het geletterdheidsplan dat eind december 2014 afgerond zou zijn. Sleutelprincipe is dat geletterdheid meer is dan alleen maar om kunnen gaan met het digitale. Preventie van laaggeletterdheid moet voldoende aandacht krijgen, in het licht van gelijke onderwijskansen. Bij het digitaal leren is door de Vlor al een advies uitgebracht in de vorige legislatuur. Kern is dat er stimuli nodig zijn.

1.4.2. Strategisch doel 2: voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen

Bij het tweede strategisch doel herhaalt mevrouw Douterlungne de vraag naar omzetting in een concreet beleidsproject. De Vlor werkte tijdens de vorige legislatuur wel al aan een beroepscompetentieprofiel van de leraar. De Vlor vraagt om dit denkwerk mee te nemen in het beleidsproject.

1.4.3. Strategisch doel 3: onderwijsinstellingen versterken

Tegen de achtergrond van de derde strategische doelstelling – het versterken van de onderwijsinstellingen – licht de Vlor er als eerste doelstelling uit dat er een vereenvoudiging en vernieuwing van het inschrijvingsbeleid nodig is. De Vlor onderschrijft die noodzaak, maar legt de nadruk op overleg hierover. De Vlor wil ook een specifieke inschrijvingsregeling voor het buitengewoon onderwijs. Besprekingen daarover zouden al aan de gang zijn.

Bij de doelstelling 'optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken' meent de Vlor dat samenwerking tussen instellingen en bestuurlijke optimalisatie wel een oplossing kan bieden voor bepaalde vraagstukken. De Vlor verklaart zich ook akkoord met wat in de beleidsnota staat over het flankerend onderwijsbeleid en de integratie van de subsidies in het Gemeentefonds. Ook daarover moet inspraak van de netten onaangetast blijven, stelt men. Over het beleidsvoornemen om de verplichte samenwerking van openbare scholen met open karakter met een officieel CLB op te heffen, neemt de Vlor geen standpunt in. Er is zowel op het principiële als op het juridische vlak opheldering nodig, besluit mevrouw Douterlungne.

Voor de evaluatie van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs, heeft de Vlor al aangeraden te wachten op de aangekondigde evaluaties en dat zou ook gebeuren. Ook op het Vlor-advies zou men wachten. De Vlor vindt het nodig om onderzoek te doen naar de reële kostprijs van de scholen. Bovendien wil de Vlor de bandbreedte behouden op basis van leerlingenkenmerken.

In het kader van een bijsturing van het aanbod en de financiering van hoger onderwijs meent de Vlor dat een bijsturing van het Financieringsdecreet zich aandient. Daarover wordt een advies opgesteld. De Vlor vraagt tegelijk meer aandacht voor de verdere ontwikkeling van hbo5. Het advies weidt daarover uit.

Voor de Vlaamse Rand en Brussel wordt om een ambitieus onderwijsbeleid gevraagd. Brussel wordt gekenmerkt door superdiversiteit, en dat wil men graag verwerkt zien in meer concrete oplossingen. Er is ook een visie nodig op de diverse onderwijsniveaus in Brussel.

De Vlor waardeert dat het terugdringen van juridisering, planlast en regeldruk als centraal item op de beleidsagenda staat en vraagt om een grondige uitwerking. Het wordt in de Vlor-advisering systematisch meegenomen en beproefd. Ook de aandacht voor gegevensdoorstroming wordt positief onthaald, zolang het maar om relevante gegevensdoorstroming gaat. Het moet gaan om 'good to know' en niet om 'nice to know', stelt de spreekster. Digitalisering is niet altijd het middel bij uitstek om planlast te verminderen, juist integendeel, waarschuwt de Vlor.

1.4.4. Strategisch doel 4: masterplan scholenbouw

Voor het masterplan scholenbouw onderschrijft de Vlor de nood aan nieuw- en vernieuwbouw. Wat de financiering betreft, vraagt hij of scholenbouw kan worden ingecalculeerd in de investeringsprojecten van Vlaanderen met Europese middelen. Een vermindering van de btw naar 6 percent wordt voorgesteld. Voorts moet er een masterplan zijn voor alle onderwijsniveaus, meent de Vlor: buiten het leerplichtonderwijs hebben ook het dko en het volwassenenonderwijs hun eigen behoeften.

Het masterplan krijgt voor de Vlor ook het best vorm vanuit verschillende modellen, met name omwille van de netverschillen. Multifunctionaliteit moet binnen het onderwijs zelf bekeken worden: scholen kunnen ook een doel hebben voor cultuur, sport enzovoort. Scholen kunnen samenwerken met CLB's, met leren en werken, volwassenenonderwijs. Ook daarover is een strategische verkenning gebeurd in de vorige legislatuur.

1.4.5. Strategisch doel 5: topkwaliteit realiseren

Bij de laatste strategische doelstelling – topkwaliteit realiseren – verwacht de Vlor duidelijke en transparante afspraken over interne en externe kwaliteitszorg, aandacht voor de planlast en de uitrol van informatierijke omgevingen, maar liefst op kruissnelheid met participatie van alle onderwijsniveaus. Als het beleid toetsen en toolkits wil ontwikkelen, gebeurt dat het best in overleg met betrokkenen. Het is oppassen stelt de Vlor, met de verhouding tussen te sterk sturen vanuit de overheid en de autonomie van de scholen.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Jo De Ro* stelt in verband met het ontwikkelen van een sterkere visie over diversiteit en gelijkheidskansenonderwijs, dat de overheid zich buigt over het wat en de inrichters van onderwijs over het hoe, zoals in de beleidsnota staat. De opmerkingen van de Vlor over het thema gaan volgens het lid dan ook uit van een bekommernis over de co-creatie. De Vlor vindt dat te weinig uitgewerkt. Is men daar binnen de Vlor en de deelraden verder op ingegaan? Hoe ziet men dat concreet? Dat zou een aanzet kunnen zijn tot een partnership tussen de inrichters van onderwijs en de overheid als blijkt dat gelijke kansen ook dermate hoog op de agenda van de onderwijspartners staan.

Mevrouw *Vera Celis* vindt het goed dat de Vlor kritisch over de beleidsnota gaat, maar stelt dat daarna nog wel een beleidsbrief volgt. Voor uitrol en een aantal bedenkingen die zijn geformuleerd, is volgens het lid daar dan ruimte.

De inhoudelijke klemtonen zijn behandeld en mevrouw *Douterlungne* heeft gealludeerd op een aantal adviezen die de Vlor gepland heeft. Is er door de Vlor al een traject uitgezet om met alle gemaakte opmerkingen aan de slag te gaan in het kader van adviezen tijdens deze legislatuur?

De verwijzingen naar overleg en overlegmodellen zijn terecht, stelt het lid. Overleg is een positief gegeven, en belangrijk in onderwijs, met alle onderwijspartners. Wordt de finaliteit van al het overleg binnen de marges van de Vlor bewaakt? Onderwijs is een breed domein en overleg is goed, maar er moet uiteindelijk een doel zijn, verklaart mevrouw Celis. In hoeverre kan de Vlor daarover waken en tot een resultaatsverbintenis komen?

Mevrouw *Kathleen Helsen* hoort van een strategische verkenning inzake basisonderwijs die binnen de Vlor op korte termijn zou worden afgerond. In de beleidsnota staan een aantal zaken die men wil realiseren in het basisonderwijs. Is het zinvol om de strategische verkenning af te wachten? Het lid kreeg eerder al de indruk dat er wel eens elementen kunnen zijn die richtinggevend voor het beleid kunnen zijn.

Zowel regeerakkoord als beleidsnota stipuleren dat het masterplan verder zou worden uitgevoerd. Het advies van de Vlor wijst echter op een grote bezorgdheid inzake de modernisering van het secundair onderwijs en heeft het over het utilitaire aspect. Er worden voorbeelden gegeven die stellen dat bepaalde zaken te zeer arbeidsmarktgericht zijn en dat zou ook gelden voor die modernisering. Van waar die plotse bekommernis?

In het kader van het volwassenenonderwijs is er sprake van een nieuw niveaudecreet. Meent de Vlor dat men de organisatie van het volwassenenonderwijs fundamenteel moet evalueren? Is er al een ruimere visie over?

Ook voor het dko wordt een nieuw niveaudecreet vooropgesteld in de lopende legislatuur. Is er tijdens de besprekingen ook gepraat over de samenwerking tussen dko en leerplichtonderwijs? Hoe ziet de Vlor dat?

Mevrouw *Caroline Gennez* vindt het advies bijzonder sterk en getuigen van veel visie die vanuit een participatieve inspanning tot stand kwam. De algemene kritieken deelt het lid grotendeels, alsook de gedachte dat men het onderwijs niet te veel door een utilitaire bril mag bekijken. De dubbele opdracht van onderwijs moet ook in crisistijden duidelijk blijven: talent voor de economie leveren, maar ook burgers voor de samenleving. Gezin en school zijn in die zin elementair. Ziet de Vlor wat dat betreft een discrepantie tussen de omgevingsanalyse in de beleidsnota en de concrete strategische en operationele doelstellingen? De omgevingsanalyse ziet het lid zelf als heel voldragen, maar ze vindt niet altijd de elementen terug in die doelstellingen. De Vlor reikt in het advies kapstokken aan om een aantal bijkomende strategische doelstellingen aan op te hangen, en het lid wil weten of die daarom zijn opgenomen.

De sterkere nadruk die de Vlor wil zien op het transversale beleid, met name tussen onderwijs en de ander beleidsdomeinen maar ook tussen verschillende actoren, is niet als dusdanig vertaald in de beleidsnota. Daar wordt veeleer de nadruk gelegd op het feit dat onderwijs vooral gericht moet zijn op kennisoverdracht en leerwinst. Maatschappelijke problematieken van buiten de school moeten niet al te zeer geïntroduceerd worden op schoolniveau, begrijpt het lid. Armoedebeleid staat helemaal achteraan vermeld en hoewel de school maatschappelijke problematieken inzake gender, diversiteit, stedelijkheid, kansarmoede niet allemaal kan oplossen, meent het lid toch dat men niet blind kan blijven voor die realiteiten. Heeft de Vlor zich daarover gebogen?

De door de Vlor voorgestelde bijkomende strategische doelstelling inzake gelijke kansen, lijkt ook sp.a essentieel. Mevrouw Gennez herinnert eraan dat er sprake is geweest van een hervorming van het basisonderwijs, naast die in het secundair. Daar worden bij uitstek kansen gecreëerd en handvaten aangereikt voor de ontwikkeling van jongeren. Zit dat voldoende verwerkt in de beleidsnota?

Wat is het standpunt van de Vlor met betrekking tot leerplicht- en kleuteronderwijs?

Een tweede bijkomende strategische doelstelling die de Vlor wil introduceren, behelst de co-creatie en het participatief beleid. Ook voor sp.a moet er een evolutie zijn naar een participatieve co-creatieve school voor de toekomst. Het lijkt ook onvermijdelijk gezien de mondigheid op alle niveaus. Zijn er aanbevelingen te noteren vanwege de Vlor? Het advies stelt duidelijk dat de rol van ouders en leerlingen onderbelicht is en dat ze vooral als probleemoplossers aan bod komen om juridisering en dergelijke tegen te gaan. Het lid is het daarmee eens. Heeft de Vlor andere insteken?

Er is een evolutie in de kosten die worden doorgeschoven naar de ouders en lerenden, zowel in het volwassenenonderwijs als in het hoger en basisonderwijs. Vindt de Vlor dat een goede evolutie vanuit een zekere visie of wordt het alleen gekaderd in een besparingslogica?

Mevrouw Gennez merkte bij het onderzoek van de begroting dat ook de Vlor wordt getroffen door de besparingspolitiek, en betreurt dat. Ze was in elk geval aangenaam verrast door de kwaliteit van de adviezen.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* beaamt dat de adviezen van de Vlor zeer goed zijn. Ze volgt helemaal de bezorgdheid over het niet-utilitair inzetten van onderwijs, de klemtoon op welbevinden en algemene ontwikkeling. De vraag om aandacht voor die factoren vindt het lid meer dan terecht, net als die met betrekking tot de gelijke onderwijskansen. Ook de vraag of de financiering de beleidsvisie wel volgt, vindt het lid bijzonder pertinent.

De gelijke onderwijskansen worden sterk op de voorgrond gebracht door de Vlor. Kan men toelichten wat wordt bedoeld met de passage over het inschrijvingsbeleid? Er staat dat de Vlor de noodzaak om dat te herbekijken onderschrijft. Het zou transparanter en toegankelijker moeten worden. Vrijheid van onderwijs vindt de Vlor belangrijk en anderzijds moet ook de sociale mix blijvend gestimuleerd worden. Er moet nog worden uitgeklaard of en hoe een herziening van het Inschrijvingsdecreet het meest doeltreffend kan bijdragen. Mevrouw Meuleman vindt dat te vaag voor een element dat ook een cruciale rol kan spelen inzake gelijke onderwijskansen. Waarover ging die discussie?

De heer *Koen Daniëls* hoort bij de Vlor een vraag om een sterkere nadruk op algemene vorming en persoonsontwikkeling. Waar komt dat advies vandaan? Hij leest in de beleidsnota namelijk niets dat erop wijst dat die algemene vorming niet voldoende aan bod zou komen.

Met betrekking tot het M-decreet vernam het lid dat men er ook in de Vlor over het aanbod van type 9 niet is uitgeraakt. De onzekerheid die in het advies over het M-decreet naar voren komt, wordt derhalve ook niet weggewerkt door de eigen standpunten binnen de Vlor. Dan blijft de vraag wie, waar en hoe type 9 zal inrichten. Is daarover al meer duidelijkheid?

Het advies van de Vlor inzake de competenties Nederlands en moderne vreemde talen luidt dat men geen voorafname mag doen op de evaluatie van de eindtermen door al een versterking van de talen te vragen. Het lid refereert aan de talennota, die al veel vroeger dan de beleidsnota tot stand kwam, waarin ook al sprake is van een versterking van de eindtermen Talen. Waarom is de Vlor daarover dan in het kader van de beleidsnota zo formeel?

2.2. Antwoorden van de Vlor en replieken

Mevrouw *Mia Douterlungne* legt uit dat het concretiseren van gelijke onderwijskansen en de sterke nadruk die men daarvoor vraagt, betekent dat de Vlor dat element doorgetrokken wil zien naar elke discussie of debat, of het om financiële drempels voor inschrijvingen gaat of om doorstroming van secundair naar hoger onderwijs. Een gedetailleerd advies en visie over de invulling van de bewuste strategische doelstelling vraagt om een advies op zichzelf, meent de sprekerster. De aandacht voor maatregelen voor kwetsbare groepen als invalshoek komt niet bij elke operationele doelstelling terug.

Mevrouw *Roos Herpelinck* vult aan dat diversiteit en gelijke kansen relatief weinig vermeld worden als problematiek bij een aantal operationele doelstellingen. Het punt is ook meermaals aan de orde gesteld bij het debat over het talenbeleid, met de vraag of de focus vooral bij taalvaardigheid ligt of dat er ook een breder perspectief nodig is van maatschappelijke integratie. Dat geldt vooral bij volwassenenonderwijs, het debat over NT2 en de rol van basiseducatie daarin. Ook met betrekking tot het financieringsbeleid en de werkingsmiddelen was het een item. Daar raadt de Vlor aan de evaluaties af te wachten. De vraag welk effect er is op gelijke kansen en het doelgroepenbeleid is net zo zeer een punt en iets dat men meegenomen wil zien, stelt de sprekerster. Er waren veel vragen over, die niet in de adviesnota zijn opgelijst.

Er is ook een link naar het debat over het inschrijvingsbeleid. De Vlor wil een platform aanreiken om na te denken over een hanteerbaar en soepel inschrijvingsbeleid, en het bijstellen daarvan. Daaraan koppelt mevrouw Herpelinck de vraag naar de sociale mix. Er is een hele discussie geweest over het feit dat de twee aan elkaar gekoppeld zijn. Een goed beleid met betrekking tot zowel diversiteit als gelijke kansen is essentieel, maar de vraag rest dan of men het doel van een sociale mix wel op een goede manier bereikt met het inschrijvingsbeleid zoals het vooralsnog functioneert. Bepaalde partners twijfelen daaraan. Daarom wil de Vlor daar verder rond kunnen werken.

In het toetsingskader van de Vlor dat bij alle adviezen wordt gehanteerd, worden de effecten ten aanzien van gelijke kansen en doelgroepen altijd meegenomen. Dat blijft zo.

Mevrouw *Mia Douterlungne* stelt er rekening mee te houden dat de jaarlijkse beleidsbrieven een concretere invulling zullen geven aan de beleidsnota, die derhalve iets vager mag zijn. Wat al is vermeld, zijn zaken die de Vlor absoluut wil meegeven in het hele proces.

Hoe gaat men er verder mee om binnen de Vlor? Deugdelijk bestuur is een grote bekommernis van het dagelijks bestuur van de Vlor. De onderwijspartners vragen zich af waar verder overleg zich zal situeren. Dat vormt het fundament van het standpunt dat er behoefte is aan een omzetting van de doelstellingen in concrete beleidsprojecten waarin duidelijk de fasering en advisering zijn opgenomen. Dat niet alles meteen kan worden uitgerold, weet de Vlor. Die verwacht in eerste instantie een respons op het advies bij de beleidsnota. Aan het kabinet is al gevraagd wat in het eerste jaar op het programma staat en wat de minister van de Vlor verwacht. Niet alles van wat is aangebracht door de Vlor, hoeft in dat eerste jaar, maar men wil wel graag een planning. Het kabinet zal zogenaamde werven opzetten, samen met de administratie. Transparantie is essentieel, stelt de sprekerster, vooral ten aanzien van de partners. Men moet kunnen uitmaken wanneer er best geadviseerd wordt. Voor hoger onderwijs bleek de Raad Hoger Onderwijs klaar om iets te doen rond flexibilisering. Alle partners zitten samen in de Vlor en dat is handig, stelt de sprekerster.

Voor het komende werkjaar is voor alle deelraden al een tweede planningsmoment vastgelegd, na de terugkoppeling van de minister. Dan moet blijken wat haalbaar is en wat nog advies of ontwikkelwerk behoeft. De Vlor probeert op die manier ook aan deugdelijk bestuur te doen. Te veel paralleloverleg probeert men te vermijden.

Ten aanzien van andere beleidsdomeinen kwamen vanuit de commissies ook veel suggesties. Bij het volgende dagelijks bestuur wordt overwogen wat er met al die informatie kan gebeuren. Er is een signaal gegeven aan de minister met de boodschap om voor goede overlegplatformen te zorgen waar ook onderwijs zijn plaats heeft. Vraag is of de opmerkingen worden meegegeven aan de andere vakministers of dat geopteerd wordt voor breed overleg waarbij Onderwijs betrokken is. Dat hoeft niet via de Vlor, al wil de raad wel betrokken zijn. Alles hangt voorts af van hoe de ministers met betrekking tot transversaal beleid willen werken.

Op de compatibiliteit van de strategische verkenning inzake basisonderwijs en wat in de beleidsnota is opgenomen, kan mevrouw Douterlungne niet vooruitlopen. Er is vanuit wetenschappelijke hoek al wel een insteek in de zin van geïntegreerd beleid en eindtermen voor basisonderwijs. De verkenning is bedoeld voor de leden zelf, die dan beslissen of ze er een advies aan koppelen. Dat kan gaan van een breed advies met betrekking tot de eigenheid tot een inspirerende nota voor andere beleidsdossiers, wat de spreekster eerder verwacht. Als de Raad Basisonderwijs al elementen had gevonden die strijdig zijn met elkaar, waren die ook al meegegeven. Wat ze al duidelijk stellen, is de keuze voor geïntegreerd werken. Dat standpunt wordt nog verder en breder uitgewerkt.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stipt aan dat in dat verband al een tegenstrijdigheid opgemerkt wordt. Dat kan dan verder vertaald worden wanneer het personeel dat nodig is in het basisonderwijs onder de loep genomen wordt, meent het lid. Daarom wilde ze weten of het niet zinvol zou zijn om de verkenning van de Vlor af te wachten. Dan zou kunnen blijken of er voordat er beslissingen genomen worden, nog dingen uitgeklaard moeten worden. Mevrouw *Douterlungne* neemt alvast mee dat er vraag is naar een omzetting van de verkenning in een echt advies over wat men veranderd wil zien.

Geldt de bekommernis over de utilitaire benadering ook voor het secundair onderwijs? Mevrouw *Roos Herpelinck* stelt dat die discussie in de Raad Secundair Onderwijs is gevoerd. De voornaamste kritiek staat in het advies verwoord als voorbeeld: de link die wordt gelegd tussen de Vlaamse kwalificatiestructuur en de structuur, opbouw en coherentie van studierichtingen. Het is goed dat competenties die nodig zijn voor de arbeidsmarkt wel worden verduidelijkt en uitgeschreven, maar men maakt zich zorgen als die ook rechtstreeks moeten worden vertaald in de eindtermen, einddoelen en concrete doelstellingen van opleidingen. Daar is het vaak zaak van veel breder te gaan dan wat iemand direct moet kunnen om te functioneren op de arbeidsmarkt. De blijvende inzetbaarheid moet ingecalculereerd worden en ook de mogelijkheid om te blijven leren. Het is van belang om aan jongeren in beroepsgerichte trajecten een brede basis mee te geven. Daarom is er vraag naar een talenbeleid voor die groep. De spreekster vat de vraag samen: hoe kan men de Vlaamse kwalificatiestructuur, de inzetbaarheidseisen die in beroepsprofielen vervat zitten, op een harmonieuze manier integreren in een structuur van opleidingen en in coherente eindtermen. In die zin leefde een grote bekommernis over de utilitaire benadering van het secundair onderwijs.

Mevrouw *Mia Douterlungne* voegt eraan toe dat ook de discussie over de Vlaamse kwalificatiestructuur een niet te onderschatten rol speelt in de verdere uitbouw van het secundair onderwijs.

Voor het volwassenenonderwijs vraagt de Vlor een nieuw niveaudecreet. De richting waarin men wil gaan op bepaalde punten, is al vrij sterk afgetekend, stelt de spreekster. De inhoudelijke invulling nog niet. Er is een strategische verkenning gebeurd in 2013. Daarop wil de Vlor binnen de marges van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren verder werken. In eerste instantie wordt op 4 februari 2015 een studiedag ingericht met het volwassenenonderwijs. De minister wil men daarbij betrekken, om ook daar een dialoog tot stand te brengen. Ook in deze wordt in het kader van deugdelijk bestuur grondig overwogen wanneer best de voorzet wordt gegeven of dat die vanuit het kabinet zelf komt. Diverse groepen binnen de administratie hebben ook al werk verricht inzake volwassenenonderwijs.

Voor het dko is er eveneens vraag naar een niveaudecreet. De Vlor heeft al wel uitspraak gedaan over de verhouding dko en leerplichtonderwijs, maar dat wordt in het kader van de discussies over een niveaudecreet zeker meegenomen. Er was twee jaar geleden een conceptnota over dko.

Gaat de Vlor zover om te stellen dat er een discrepantie is tussen de omgevingsanalyse en de vooropgestelde operationele doelen? Mevrouw Douterlungne kan zich niet herinneren dat men zover is gegaan. De Vlor heeft zich wel volkomen akkoord verklaard met de omgevingsanalyse. Dat er sprake is van een mismatch werd alleszins niet weerhouden in het eindadvies.

Wat betreft het transversale beleid met andere beleidsdomeinen, staat de Vlor achter de stelling dat aandacht voor maatschappelijke problematieken niet mag ontbreken, dit in het kader van het gelijkeonderwijskansenbeleid. In de Vlor hebben ook maatschappelijke organisaties zoals het Netwerk Tegen Armoede, het Minderhedenforum, de Gezinsbond enzovoort een plaats, naast netwerken van ouders, scholieren enzovoort. Zij ventileren die aandachtspunten altijd.

Een hervorming van het basisonderwijs is niet als dusdanig naar voren gebracht, oppert de spreekster. Dat is niet het signaal dat men wil geven. De Vlor heeft geen actueel standpunt rond leerplicht en kleuterparticipatie. Er is ooit een visie ontwikkeld over leerplichtverlaging. Mevrouw *Roos Herpelinck* vult aan dat de sleutelvraag zich richt op een eerder advies over kleuterparticipatie, met onderliggend een verzoek om de rol van het CLB daarin te verduidelijken, in verhouding tot de Huizen van het Kind die worden opgericht vanuit het beleidsdomein Welzijn. Men vraagt te evalueren welke instantie de meest doelmatige is om kinderen naar kleuteronderwijs toe te leiden. De kleuterparticipatiegraad is bijzonder hoog en dus stellen een aantal problemen zich voornamelijk op het vlak van toeleiding van kansengroepen. Het tweede punt richt zich op de toeleiding van kinderen met specifieke noden en hoe ze in het kleuteronderwijs kunnen worden opgenomen en geïntegreerd. Men vreesde vooral dat een aantal kinderen door een handicap of specifieke noden niet aan het kleuteronderwijs participeert.

Mevrouw *Mia Douterlungne* stelt dat er in het advies niet meteen andere concrete handvaten vervat zitten in het licht van de problematiek dat ouders en leerlingen te veel als probleemoplossers worden beschouwd als het gaat om co-creatie en participatief beleid. Men heeft wel de vraag opgeworpen of de engagementsverklaring met ouders geen nieuwe overweging behoeft. Dat vond men niet meteen het punt dat gemaakt moest worden. De spreekster koppelt in elk geval de vraag – of men vanuit het beleid betere handvaten verwacht – terug naar ouderverenigingen en scholieren. Met het advies wil de Vlor vooral aangeven dat ouders en leerlingen in de beleidsnota meer als belangrijke partners moeten worden opgenomen, als positieve en gewaardeerde partners, zowel in de centrale beleidsvoering als op lokaal niveau. Ze zijn cruciaal in het opbouwen van een positief schoolklimaat, besluit de spreekster.

Er leeft een reële bezorgdheid over de verhoging van inschrijvingsgelden, en dus over het doorschuiven van kosten naar ouders en leerlingen. Dat zit doorheen het advies verweven. Men verwacht op zijn minst een debat over democratisering van onderwijs en de effecten voor bepaalde groepen. Men wil het ook besproken zien samen met de sociale omkadering van zwakkere groepen. De spreekster vermeldt in dat verband hbo5 en het hoger onderwijs. In het advies over het programmadecreet is een hele passage uitgewerkt over de maximumfactuur, een heikel punt dat hevige discussie uitlokte met diverse visies. Sommigen wilden geen verhoging van de maximumfactuur, anderen zagen ze graag gekoppeld aan sociale toelagen en konden een verhoging wel accepteren. Weer anderen onderstreepten de noodzaak van een verhoging omdat scholen niet meer uit de kosten raken. Het gelijkeonderwijskansenbeleid wordt dan op een andere manier ingevuld. De bekommernis wordt meegenomen in diverse discussies en adviezen, verzekert de spreekster. Ze refereert onder meer aan het debat over digitalisering, waarbij ook stemmen opgingen die de kosten van digitalisering niet doorgerekend willen zien aan de ouders en leerlingen.

Met betrekking tot de sociale mix verduidelijkt mevrouw *Roos Herpelinck* nogmaals dat sommige geledingen vinden dat de sociale mix noodzakelijkerwijs een uitgangspunt moet zijn bij het herbekijken van het inschrijvingsbeleid. Anderen zeggen dat de sociale mix en dito doelstellingen wel belangrijk zijn, maar niet gerealiseerd worden via het inschrijvingsbeleid. Zij baseren zich op het feit dat de regio waaruit een bepaalde school rekruteert, vooral in het basisonderwijs, sterk gelinkt is aan de buurt waar de school zich situeert. Sociale mix moet dan via een andere weg een feit worden. De meningen verschillen.

Wat betreft de eindtermen Talen heeft de Vlor vroeger al om een versterking gevraagd, stelt mevrouw *Mia Douterlungne*. De bekommernis spitst zich vooral toe op het feit dat men liever ziet dat de evaluatie wordt afgewacht en alles in zijn totaliteit kan worden bekeken. Het lijkt de Vlor beter om geen voorsprong te nemen en al bepaalde eindtermen te gaan reviseren. De Vlor vraagt al lang om een soort van onderhoudsagenda. De raad ontvangt heel veel vragen. Zo willen blijkbaar de artsen ook de eindtermen Basisonderwijs veranderd zien, in het kader van reanimatietechnieken. De Vlor hoopt vooral dat er een degelijke oefening wordt opgezet rond eindtermen, waarin alles wordt meegenomen om zo uit te komen bij haalbare eindtermen. De eindtermen Talen wijst de Vlor dus niet af.

De heer *Koen Daniëls* wil weten waarom de Vlor blijkbaar geen vertrouwen heeft in wat de beleidsnota vooropstelt als men ziet dat de algemene vorming en persoonlijkheidsontwikkeling toch in vele punten wordt aangeraakt.

Mevrouw *Roos Herpelinck* legt uit dat het erom gaat bepaalde elementen samen te lezen. In de visie wordt een aanzet gegeven waaruit spreekt dat de focus ligt op talentontwikkeling en de totale ontwikkeling van de persoonlijkheid van de jongeren. In een aantal concrete operationele doelen wordt dat veel minder vertaald. Daaruit is de vraag gegroeid in hoeverre de goede visie ook adequaat verwerkt zit in het kader van concrete dossiers. Onder de einddoelen vindt men het niet meer uitdrukkelijk terug. Spreekster haalt twee voorbeelden aan. De evaluatie van de eindtermen is er één van. Voorts wordt bij die herziening ook geen evaluatie gemaakt van de verhouding tussen de einddoelen en Vlaamse kwalificatiestructuur. Betekent het dat de Vlaamse kwalificatiestructuur verworven is? Dat die niet meer geëvalueerd wordt? Het element van die ontwikkeling ontbreekt volkomen in dat plaatje. Dat stoort de Vlor. Er wordt vooral gemikt op participatie op de arbeidsmarkt.

Mevrouw *Douterlungne* voegt toe dat de Vlor de aandacht voor de totale persoon en het anders zijn belangrijk vindt. Het durven en mogen falen, noemt ze essentieel. Te veel nadruk op presteren en doorstromen is niet goed. Het welbevinden moet centraal staan, want kinderen moeten graag naar school gaan. Dan moet het over meer gaan dan talen en wiskunde, meent de sprekerster. Ook situaties en invloeden moeten in rekening gebracht worden. De vraag om aandacht daarvoor en een te utilitaire benadering zal zorgvuldig bewaakt worden, ook in volgende adviezen. Die gevoeligheid, dat een kind of jongere meer is dan het curriculum en een arbeidsmarktproduct, trekt de Vlor door in alle verdere adviezen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Vera CELIS
Caroline GENNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

buso	buitengewoon secundair onderwijs
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
dko	deeltijds kunstonderwijs
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
NT2	Nederlands als tweede taal
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad